Gemeente
Roosendaal

Raadsmededeling

Datum: 21 OKT. 2015 Nr.:

Van: het college van burgemeester en wethouders

Aan: de raad van de gemeente Roosendaal

Kopie aan: W. van den Heuvel, I. Schippers, H. Hermans, A. Scheerhoorn, C. Janissen, M. Heesters, J. Mattheussens, G. Jas, E. Dijkstra, S. Elseman

Onderwerp: Miljoenennota 2016

Bijlage: Notitie achtergrondinformatie Miljoenennota 2016

Inleiding

Op 15 september jongstleden, Prinsjesdag, is de Miljoenennota cq. Rijksbegroting 2016 en de septembercirculaire 2015 van het gemeentefonds gepubliceerd. Middels deze raadsmededeling wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste beleidsmatige thema's uit de Miljoenennota cq. Rijksbegroting 2016. De mededelingen zijn steeds onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

Doel

Uw raad informeren over de ontwikkelingen zoals beschreven in de Miljoenennota cq. Rijksbegroting 2016.

Informatie

Grote hervormingen worden niet aangekondigd. De Miljoenennota geeft geen aanleiding tot ingrijpende beleidswijzigingen op gemeentelijk niveau. De rijksvoornemens vragen wel aandacht van de gemeentelijke organisatie op diverse vakgebieden; deze aandachtspunten en mogelijke effecten voor Roosendaal zijn in de bijlage bij deze Raadsmededeling opgenomen.

Vervolg (procedure)

De financiële gevolgen van de septembercirculaire 2015 worden voor het jaar 2015 meegenomen bij de jaarafsluiting 2015. De financiële consequenties voor 2016 worden verwerkt in de bestuursrapportage 2016 en voor de jaren 2017 en verder in de Kadernota.

Afsluiting en ondertekening

Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Roosendaal,
Namens dezen,
De wethouder voor Financiën

T. Theunis

Notitie achtergrondinformatie Miljoenennota 2016

1) Inleiding en leeswijzer

In vergelijking met voorgaande jaren is de Miljoenennota beleidsarm. Er worden geen nieuwe grote hervormingen in het vooruitzicht gesteld. De toon van de nota is "het gaat de goede kant op, maar laten we nuchter en voorzichtig blijven."

Er wordt voor circa 5 miljard aan lastenverlichting voor burgers voorgesteld. Tegelijk is de financiële positie van gemeenten zodanig, dat dit voorzieningen van inwoners kan en zal treffen. De landelijke benadering op korte termijn staat bij een aantal vraagstukken centraal, zoals de nationale politie en de opvang van vluchtelingen, terwijl de gemeenten ook willen en moeten kijken naar de lokale situatie nu en in de toekomst (VNG ledenbrief, 24-9-2015).

Enkele kerncijfers 2016 uit de miljoenennota	
Omvang BBP	700 miljard euro
Inkomsten Rijk	253 miljard euro
Uitgaven Rijk	262 miljard euro
Gemeentefonds	27 miljard euro
Economische groei	2,4 %
Inflatie	1,1 %
Werkloosheid	6,7 %
Koopkracht algemeen	+ 1,4 %
- uitkeringsgerechtigden	0 %
- ouderen	+ 0 % (klein belastingvoordeel)
- werkenden	+ 2,6 %
Huishoudensbestedingen	+ 1,9%
Bedrijfsinvesteringen	+ 6%

Net als elk jaar heeft de VNG in een bijzondere ledenbrief haar reactie op de miljoenennota gegeven. Deze vormt een belangrijke basis voor deze analyse.
Zie: http://vng.nl/files/vng/brieven/2015/20150923_ledenbrief_vng-reactie-op-de-rijksbegroting-2016.pdf voor de volledige bijzondere ledenbrief.
Gedetailleerde informatie over de Rijksbegroting per thema is te vinden op:
http://www.rijksbegroting.nl/2016/voorbereiding/miljoenennota

In paragraaf twee treft u de belangrijkste algemene effecten uit de miljoenennota. In paragraaf drie treft u een themagewijze toelichting met een korte samenvatting van de voor gemeenten relevante onderdelen van de miljoenennota, plus in een kader de mogelijke effecten voor Roosendaal. De nummering van genoemde relevante elementen komt overeen met de VNG ledenbrief.

2) Algemene effecten

Belangrijkste maatregelen:

Belastingen:

- € 5 miljard structurele lastenverlichting op arbeid, waarvan € 2,6 miljard naar verhoging arbeidskorting voor inkomens tot € 50.000.
- 2 procentpunt belastingverlaging in tweede en derde schijf (kosten: € 2,6 miljard).
- Verlengen 2e schijf tot € 66.000 (kosten: € 800 miljoen).
- Algemene heffingskorting (€ 2,1 miljard) wordt volledig afgebouwd.

Veiligheid en Justitie:

- € 83 miljoen voor opvang asielzoekers.
- Onbeperkt spreekrecht voor slachtoffers van ernstige misdrijven in rechtszaal.
- ***€ 3 miljoen extra voor aanpak ondermijnende criminaliteit in Zuid-Nederland.***
- Verklaring omtrent gedrag gaat van € 24,55 naar € 33,85 (kostendekkend).

Gezondheidszorg:

- € 210 miljoen structureel extra voor mensen in verpleeghuizen.
- € 20 tot € 30 miljoen voor pgb-gedupeerden.
- Stijging zorgpremie met circa € 7 per maand.
- Stijging zorgtoeslag met circa € 67 per jaar.
- Eigen risico wordt € 385.

Sociale zaken en werkgelegenheid:

- € 290 miljoen voor hogere kinderopvangtoeslag. Bij gezinsinkomen van € 50.000 is dat € 108 per maand meer bij driedaagse dagopvang van 2 kinderen.
- ***€ 100 miljoen voor gemeenten om beschutte werkplekken te creëren.*** Doel: sociale werkplaatsen verdwijnen uiteindelijk helemaal.
- Loonkostenvoordeel voor werkgevers ten behoeve van laagbetaald personeel.
- Eenmalige verhoging ouderenkorting.
- ***€ 60 miljoen voor gemeenten ten behoeve van twee ochtenden kinderopvang voor peuters.***
- € 75 miljoen voor verlenging vaderschapsverlof van 2 naar 5 dagen.

Defensie:

- € 220 miljoen extra in 2016, oplopend tot € 345 miljoen in 2020. Geld bestemd voor oplossen munitietekorten, opleidingen en oefeningen.

Wonen en Rijksdienst:

- Verlaging kostengrens Nationale Hypotheek Garantie van € 245.000 naar € 225.000.
- Vrijstelling schenkbelasting verruimd naar € 100.000.
- Bezuiniging op huurtoeslag uitgesteld naar 2017 (kost eenmalig € 214 miljoen).
- Vrouwenquotum van 30% voor topfuncties bij rijksoverheid (nu ca 25%).

Onderwijs en wetenschap:

- Door krimp minder leerlingen, dus lagere budgetten: € 9 miljoen minder voor basisscholen, € 4 miljoen minder voor middelbare scholen en € 22 miljoen minder voor MBO en volwassenenonderwijs. In 2017 nog eens € 40 miljoen minder.
- Nieuwe profielen voor VMBO en betere samenwerking met bedrijfsleven. MBO-instellingen, bedrijven en regionale overheden kunnen samen aanspraak maken op extra geld uit een speciaal fonds.
- Budget wetenschappelijk onderwijs in 2016 € 27 miljoen minder wegens minder

inschrijvingen studenten.

- HBO € 27 miljoen meer wegens meer inschrijvingen.
- 4000 extra docenten (betaald uit afschaffen studiefinanciering) komen pas over 10 jaar.
- Uitgaven voor wetenschap en onderzoek dalen van € 1.025 miljoen in 2015 tot € 928 miljoen in 2020.

Overige maatregelen:

- € 150 miljoen extra voor research en onderzoek voor start-ups.
- Inkomsten gaswinning Groningen in 2015 € 1,1 miljard minder; in 2016 € 3,4 miljard minder (van € 9,1 miljard geraamd in 2015 naar € 5,7 miljard in 2016). Ter vergelijking: gemeentefonds is € 27 miljard. Totale inkomsten overheid: € 253,5 miljard, de gasbaten betreffen 2,2% hiervan.

3) Themagewijze toelichting

1. Financiën

De volgende onderwerpen uit de rijksbegroting zijn voor gemeenten interessant:

- De algemene uitkering in het gemeentefonds (1.1)
- De macronorm onroerendezaakbelastingen (1.2)
- Decentralisatie-uitkering bevolkingsdaling (1.3; niet relevant voor Roosendaal)
- Verlaging van het plafond voor het EMU-tekort (1.4)

Effecten "Gemeentefonds" voor Roosendaal

- Concrete uitwerking septembercirculaire en de effecten voor Roosendaal: zie Raadsmededeling septembercirculaire.

1.1 Gemeentefonds

Het accres voor de algemene uitkering voor 2015 wordt in de septembercirculaire met 60 miljoen euro verhoogd en komt daarmee uit op een krimp van 140,4 miljoen. Het accres 2016 wordt met 10 miljoen verhoogd tot een groei van 647,4 miljoen. Gemeenten moeten rekening houden met de nog op stapel staande kortingen op de algemene uitkering na 2015 van 1 miljard euro.

Tabel met accressen gemeentefonds

GF-circulaire	2015	2016	2017	2018	2019
sep-15	-140	647	-33	230	282

Standpunt VNG: financiële positie gemeenten moet verbeterd. Nu worden rijksfinanciën voor een belangrijk deel gezond gemaakt door "doordecentraliseren van tekorten" naar gemeenten. VNG wil de nog op stapel staande opschalingskorting van in totaal 915 miljoen op de algemene uitkering van tafel. Bovendien wil VNG meer financiële ruimte voor gemeenten (zie rapport Rinnooy-Kan van juni 2015).

1.2 Macronorm OZB (Geen rechtstreeks effect voor Roosendaal , want macro-norm)

Macronorm OZB wordt in 2015 met 43,5 miljoen overschreden: overschrijding van 1,2%. Kabinet wil dit in mindering brengen op de norm voor 2016 (nu 1,57%). Dat betekent dat gemeenten gezamenlijk minder ruimte hebben om in 2016 OZB aan te passen. VNG stelt dat gemeenten met een woonlastenindicator rekenen (OZB + afvalstoffenheffing + rioolbelasting) en dat als je daarmee rekent er geen overschrijding is. Gemeenten gaan dus prudent om met hun belastinginstrumentarium.

1.4 verlaging plafond EMU-tekort. (Geen rechtstreeks effect voor Roosendaal , want macro-norm)

Dit is een macro-norm, gemeenten mogen gezamenlijk niet meer lenen dan 0,4% van het bbp in 2016 en 0,3% in 2017. Norm was 0,5%. Dit verkleint investeringsruimte gemeenten (bijv. voor investeren in riolering, wegen, gebouwen). Gemeenten hoeven hier niet individueel op te sturen, in 2016 wordt bezien of de 0,3% voor 2017 realistisch is. VNG pleit voor 0,5%.

Het kabinet benut, nu de economie weer aantrekt, de meevallers om burgers te laten profiteren. Er is vijf miljard voor lastenverlichting beschikbaar. Maar bij gemeenten begint het juist nu te knellen. Inwoners worden volgend jaar geconfronteerd met bezuinigingen bij de gemeenten. De bezuinigingen in het sociaal domein worden dan pas voelbaar, als het overgangsrecht van mensen afloopt.

De opschalingskorting die de gemeenten uiteindelijk bijna 1 miljard euro zal kosten legt een onevenredig zware last op de schouders van gemeenten. En daar komt de vennootschapsbelasting nog bij.

Kortingen buiten de normering van het Gemeentefonds

Uitname t.b.v. BTW compensatie fonds	€ 310 mln.
Opschalingskorting	€ 975 mln.
Uitname onderwijshuisvesting	€ 256 mln.
Korting raadsleden	€ 18 mln.
Korting maatschappelijke stage	€ 20 mln.
Korting hergebruik scootmobielen	€ 50 mln.
Korting huishoudelijke hulp	€ 699 mln.
Korting sociale werkplaatsen	€ 1.150 mln.
Ombuiging re-integratie	€ 90 mln.
Wegvallen investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	€ 139 mln.
Daling omvang overige decentralisatie-uitkeringen	€ 214 mln.

Dit is volgens de VNG niet evenwichtig. Prikkels en instrumenten zijn ongelijk verdeeld en daarmee is de afhankelijkheid van het Rijk toegenomen. De Commissie Rinnooy-Kan heeft in juni voorstellen gedaan over de wijze waarop gemeenten meer ruimte kunnen krijgen om financiële keuzes te maken (zie: http://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2014/bepalen-betekent-betalen_20150526.pdf). Deze voorstellen worden in regionale bijeenkomsten met gemeenten dit najaar door VNG verder uitgewerkt.

2. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De volgende onderwerpen uit de rijksbegroting zijn voor gemeenten interessant:

Openbaar bestuur	Interbestuurlijke verhoudingen en bestuurlijke organisatie (2.1.1); Vitale lokale democratie (2.1.2)
Informatiebeleid	Digitale dienstverlening en toegankelijkheid (2.2.1); Open data (2.2.2); Informatieveiligheid (2.2.3)
Werkgeverschap	Wet normering topinkomens (2.3.1); Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (2.3.2); Arbeidsmarktbeleid (2.3.3); Integriteit (2.3.4); Ondermijning lokaal bestuur (2.3.5); Veilige Publieke Taak (2.3.6); Politieke ambtsdragers (2.3.7); Pensioen (2.3.8)

Effecten "openbaar bestuur" voor Roosendaal

- Hou ontwikkeling monitor sociaal domein bij VNG en kennisinstellingen als Platform31 in de gaten. Voorkomt dubbel werk, bespaart inzet door centrale kennis te benutten.

Effecten "Informatiebeleid" voor Roosendaal

- Aansluiting op Generieke Digitale Infrastructuur vraagt aandacht van de gemeentelijke organisatie.
- Belang van informatieveiligheid voor het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de overheid vraagt om permanente aandacht, inclusief sturing op het bewust omgaan met informatie van de eigen organisatie.

Effecten "werkgeverschap" voor Roosendaal
- WNT heeft vooralsnog geen effect, wet (en onderhandelingen daarover) moet nog worden opgesteld. Wel volgen, want bij vaststelling heeft dit gevolgen voor het beloningsbeleid.
- WRNA betekent hoge uitvoeringslasten voor gemeente, alle ambtenaren krijgen een individuele arbeidsovereenkomst. - Er komt een ondersteuningsprogramma "kwaliteit politieke ambtsdragers", maar geen extra geld.

BZK en VNG constateren dat de zwaarte van de functies toeneemt.

2.1 Openbaar bestuur

2.1.1. Het kabinet wil met een bestuurlijke monitor sociaal domein inzicht krijgen in de wijze waarop het lokaal bestuur en de ambtelijke organisatie functioneren, gelet op alle veranderingen en decentralisaties. Niet alleen in het sociale domein (decentralisaties WMO e.a.), ook rond de omgevingswet en de wet-VTH bestaan spanningen doordat Rijk direct intervenieert daar waar bevoegd gezag bij gemeenten ligt. VNG ontwikkelt voor de zomer van 2016 een visie op positie en rol van de decentrale overheid in de samenleving en binnen het bestuurlijk stelsel.

2.1.2. Verdere uitvoering van de Agenda Lokale Democratie moet bijdragen aan versterking lokaal bestuur. Elementen hieruit zijn: versterken representatieve democratie en informele participatieve democratie, o.a. via versterking lokale rekenkamers; invoeren Experimentenwet die ruimte biedt om af te wijken van wettelijke regelingen; verkennen standpunt op het recht op participatie (buurtrechten). VNG en BZK bieden actieve deelname en financiële ondersteuning aan gemeenten.

2.2 Informatiebeleid

2.2.1. "De burger centraal, de kosten minimaal, de overheid digitaal". Er komt een wet die bestuursorganen verplicht om berichten en aanvragen in digitale vorm te accepteren en te publiceren. Voor samenhangende overheidsdienstverlening wordt gewerkt aan de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). De structurele middelen in de BZK-begroting nemen hiervoor de komende jaren af. Invoeringstermijn en financiering is nog onduidelijk. GDI sluit aan op Digitale Agenda 2020 van VNG en op Basisregistraties Grootschalige Topografie (BFT) en Ondergrond (BRO)

2.2.2. Overheidsdata en –informatie moet actief en zonder beletsel beschikbaar worden gesteld, daarvoor komt een Open Data Agenda.

2.2.3. De basis voor informatieveiligheid van bestuursorganen wordt wettelijk verankerd. Informatieveiligheid wordt vormgegeven via zelfregulering per bestuurslaag. De IBD (informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten) en de Visitatiecommissie Informatieveiligheid (VNG) adviseren en ondersteunen de gemeentelijke organisatie.

2.3 Werkgeverschap

2.3.1. De Wet Normalisering Topinkomens (WNT) wordt van toepassing op alle ambtenaren (nu alleen: topfunctionarissen binnen (semi-)publieke sector). Vormen van variabele resultaatsbeloning zoals gratificaties en functioneringstoeslagen worden voor alle ambtenaren verboden (want: onnodige regeldrukte en administratief werk, en obstakel voor modern en bewust beloningsbeleid). De WNT biedt geen grondslag om de topinkomens van gesubsidieerde instellingen te normeren.

2.3.2. Wetsvoorstel normalisering rechtspositie ambtenaren (WRNA) ligt bij Eerste Kamer. Invoering naar verwachting in 2018 of 2019. Rechtsbescherming ambtenaren valt dan onder burgerlijk wetboek i.p.v. bestuursrecht. WRNA vraagt omvorming van huidige gemeentelijke arbeidsvoorwaardenstelsel (CAR-UWO en gemeentelijke verordening) naar een "echte" CAO.

2.3.3. Rijk bevordert modern en goed werkgeverschap. Tijdelijke ontheffing van verbod op leeftijdsdiscriminatie om specifiek jongeren te werven loopt na 2015 af. Verwachte bezuinigingen (macro over alle gemeenten) leiden ertoe dat het werk met minder mensen moet worden gedaan en tegelijk moeten gemeenten meer werk bieden aan 1500 jongeren en banen scheppen voor mensen met een beperking.

2.3.4. Het Rijk wil integriteitsbesef openbare sector en burgemeesters versterken via promotie en kennisdeling. Integriteit vraagt van de gemeente naast continue aandacht ook alertheid op "nieuwe" integriteitsrisico's (toename verantwoordelijkheden, digitalisering, social media) en aandacht voor de zorgplicht voor burgemeesters voor bestuurlijke integriteit, die in 2016 in Grondwet wordt verankerd.

2.3.5. Aanpakken van ondermijning van het lokaal bestuur vraagt naast handhaving en opsporing ook aandacht voor het "grijze circuit" (criminaliteit, integriteit, relatie overheid-ondernemers-burgers, media). Aanpak vereist mix van lokale, regionale en landelijke aanpak.

2.3.6. Publieke taken moeten goed en veilig kunnen worden uitgevoerd. Expertisecentrum Veilige Publieke Taak (EVPT) ondersteunt gemeentelijke werkgevers bij integrale aanpak.

2.3.7. BZK heeft integrale visie op rechtspositie politieke ambtsdragers opgesteld, en levert bijdrage aan kwaliteitsimpuls via trainingen, workshops en bijeenkomsten en experimenten in samenwerking met beroepsverenigingen.

2.3.8. Najaar 2015 volgt werkprogramma voor verdere uitwerking toekomstgericht pensioenstelsel. Voor nu worden geen nieuwe maatregelen voor gemeenten aangekondigd.

3. Veiligheid en Justitie

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:	
Veiligheid	Algemeen beeld (3.1.1.); veiligheidsambities 2015-2018 (3.1.2); ontwikkeling nationale politie (3.1.3); politiesterkte (3.1.4); bestrijden ondermijning: afpakken (3.1.5); verwarde personen (3.1.6); proces verbaal-vergoedingen bestuurlijke strafbeschikking (3.1.7); prostitutie (3.1.8); radicalisering (3.1.9); programma KEI (vereenvoudiging en digitalisering procesrecht (3.1.10)
Asiel en Integratie	Opvang van asielzoekers (3.2.1); huisvesting van statushouders (3.2.2); bed-bad-brood (3.2.3); integratie en inburgering (3.2.4); onderwijs aan asielkinderen (3.2.5)

Effecten "Veiligheid" voor Roosendaal
- Voortzetting integrale aanpak veiligheid (VTH, sociaal domein, regionaal én lokaal)
- In overleg tussen politie en regioburgemeester krijgt politie meer ruimte voor lokaal en regionaal

maatwerk. Tijdig bepalen wensen en belang Roosendaal m.b.t. inzet nationale politie.
- Per 2017 dient gemeente vergunningstelsel voor seksbedrijven operationeel te hebben en APV daarop aan te passen.
- Gemeente is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering preventieve aanpak voorkoming radicalisering, i.o.m. partners.
- Op korte termijn aansluiting nodig op het programma KEI (vereenvoudiging en digitalisering procesrecht).

3.1 Veiligheid

3.1.1. Rode draad is intensieve samenwerking in integrale aanpak. Het kabinet legt prioriteiten bij aanpak ondermijnende criminaliteit, terugdringen high impact crimes, bestrijden extremisme en terrorisme en betere tenuitvoerlegging van straffen. Er komt een herbezinning op de reorganisatie van de nationale politie. Integrale aanpak betekent sterkere verbindingen tussen veiligheidsbeleid, WMO/AWBZ, jeugdzorg en Werk & Inkomen. Preventie, zorg, drang en dwang kunnen beter worden gecombineerd. VNG constateert dat dit een goede lijn is, maar tegelijkertijd dat voortgaande bezuinigingen bij veiligheidspartners (noodgedwongen) tot terugtrekkende bewegingen leidt.

3.1.2. VNG en Rijk toetsen binnenkort de landelijke Veiligheidsagenda. Het is van belang dat die goed aangesloten blijft op regionale en lokale plannen en dat de beschikbare middelen niet worden gebruikt om tekorten bij de politie of elders te dekken.

3.1.3. Er komt een herbezinning op plan nationale politie, waarbij politie meer ruimte krijgt om tot lokaal en regionaal maatwerk te komen. Dit gebeurt in goed overleg met de regioburgemeesters en VNG. Er komt ruimte om de politiesterkte (3.1.4) te vergroten. De VNG pleit er voor dat burgemeesters duidelijkheid moeten krijgen over de hoeveelheid inzetbare agenten in de gemeente, en zij pleit voor de beschikbaarheid van voldoende wijkagenten.

3.1.4/3.1.5. De 3 miljoen extra die beschikbaar komt voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit in Zuid-Nederland wordt aan het OM ter beschikking gesteld. De doelstelling voor strafrechtelijk afpakken in 2016 wordt verhoogd van 100 naar 110 miljoen. De bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad wordt onderwerp van het Nederlands voorzitterschap van de EU in 2016 (net als de Agenda Stad). VNG vindt de beschikbare middelen te weinig, en onderschrijft het standpunt van de regioburgemeesters dat er meer middelen moeten komen, die worden terugverdiend via het integraal afpakken van eigen vermogen van criminelen.

3.1.6. De nieuwe wet Verplichte GGZ (nu nog wetsvoorstel) maakt de omslag van opname naar behandeling van verwarde personen, met als doel escalatie te voorkomen. V&J en VWS (Rijk), gemeenten, justitie, politie, ggz en instanties werken samen aan deze problematiek. Familie en direct betrokkenen krijgen grotere rol. Er is een (landelijk) Aanjaagteam Verwarde Personen die landelijke belemmeringen in kaart brengt en waar mogelijk oplost.

3.1.7. Tot 2015 kregen gemeenten een vergoeding per uitgeschreven proces-verbaal van BOA's. Dit is inmiddels geschrapt. Dat betekent dat de inkomsten uit de inzet van BOA's naar het Rijk vloeit, terwijl de kosten bij de gemeente blijven. De commissie Rinnooy-Kan (zie link op pag. 5) doet hiervoor namens de VNG nadere voorstellen.

3.1.8. Op zijn vroegst per 1-1-2017 treedt nieuwe prostitutiewetgeving in, waarin vergunningsplicht voor seksbedrijven wordt ingevoerd. Uitvoering door gemeente. De model-APV is vooruitlopend op de nieuwe wet al door de VNG aangepast.

3.1.9. Kabinet stelt in 2016 ca. 2 miljoen beschikbaar aan gemeenten t.b.v. activiteiten die bijdragen aan beschermen democratie en rechtstaat, bestrijden jihadisme en wegnemen voedingsbodem voor radicalisering. Criteria en verdeelsleutel nog onduidelijk. Gemeenten ontwikkelen risicogestuurde preventieve aanpak met OM, politie en partners in sociaal domein.

3.1.10. Digitalisering procesrecht betekent voor gemeenten op korte termijn een aanpassing van de werkwijze en investeringen in ICT-voorzieningen.

3.2 Asiel en Integratie

3.2.1 en 3.2.2. Voor 2016 verwacht het kabinet een lagere instroom dan in 2015. Kabinet trekt extra middelen uit voor de blijvend hoge instroom. Gemeenten moeten in 2015 al vele duizenden extra plekken in (tijdelijke) asielzoekerscentra leveren. COA is verantwoordelijk. VNG pleit niet alleen voor korte termijn oplossingen, maar ook voor goede voorzieningen voor langere termijn en voor integratie. En VNG verwacht dat de instroom in 2016 niet lager zal zijn dan in 2015. Voor de tijdige huisvesting van statushouders (uitstroom uit de opvang) is extra inzet nodig. De wachttijden zijn nu 6 maanden en oplopend (doel: 3,5 maanden), wat ook leidt tot capaciteitsproblemen bij de instroom van asielzoekers. Huisvesting statushouders leidt tot krapte op sociale woningmarkt.

3.2.3. Rijk stelt eenmalig 20 miljoen en structureel 10,3 miljoen beschikbaar voor centrumgemeenten t.b.v. bed-bad-brood-regeling. (Rotterdam en Eindhoven zijn hiervoor de dichtstbijzijnde centra).

3.2.4 Statushouders zijn zelf verantwoordelijk voor hun integratie en inburgering. Zij kunnen via DUO leningen afsluiten voor taal- en inburgeringskosten. VNG geeft aan dat vooral in het eerste jaar begeleiding richting zelfredzaamheid cruciaal is. Inburgering is geen taak van gemeenten meer, maar die ervaren wel de gevolgen van inburgering en integratie. Gemeenten kunnen via het COA een vergoeding van 1000 euro aanvragen voor maatschappelijke begeleiding van inburgeraars.

3.2.5. Er zijn middelen beschikbaar voor primair en voortgezet onderwijs t.b.v. onderwijs aan asielkinderen. Scholen geven aan de (groeiende) opvang van kinderen tot 12 jaar nauwelijks aan te kunnen. Zet ook druk op schoollocaties, vervoer, jeugdzorg en aandacht voor kinderen onder de 5 jaar. VNG is in gesprek met Rijk over budgetten hiervoor.

4. Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:

- Onderwijshuisvesting (4.1)
- Onderwijsachterstandenbeleid (4.2)
- Tekort tegemoetkoming studiekosten 16- en 17-jarige MBO'ers (4.3)
- Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt (4.4)
- Kwetsbare jongeren / vroegtijdig schoolverlaters (4.5)
- Cultuur en media (4.6)

Effecten "onderwijs" voor Roosendaal
- Vanaf 2017 is er minder rijksbijdrage voor voorschoolse ontwikkeling/peuteropvang.
- Groter beroep op bijzondere bijstand en mogelijk schuldhulpverlening, mogelijk minder leerlingen die startkwalificatie halen, t.g.v. afschaffen Wtos 17-.
- Het Rijk wil de regionale "aanpak vroegtijdig schoolverlaters" verbreden, maar stelt geen extra middelen beschikbaar.

4.1 Eind 2016 komt kabinet met voorstel waarmee het eenvoudiger wordt een school te starten op basis van vernieuwende onderwijsconcepten of relatief nieuwe levensbeschouwingen. Voor gemeenten en onderwijsinstellingen past dit bij vernieuwing en flexibilisering, waarbij partijen nagaan welke voorzieningen in welke wijken en dorpen in stand kunnen blijven, dan wel worden gecombineerd met kindcentra, MFA's, brede scholen, andere maatschappelijke voorzieningen.

4.2 Vanaf 2017 wordt oplopend tot 2020 50 miljoen gekort op onderwijsachterstandenbeleid. Dit betekent minder financiële ruimte voor gemeenten voor voorschoolse investeringen. Er komt wel 60 mln bij voor peuteropvang, maar er is ook een uitname uit het gemeentefonds van 35 mln voor peuteropvang voorzien. Alles bij elkaar: min 25 miljoen.

4.3. Via kindgebonden budget ontvangen ouders met laag inkomen en met kinderen van 16 of 17 jaar op MBO, vavo of VO een compensatie in de onderwijskosten. De bijdrage is per 1-8-2015 verhoogd met € 116. Tegelijk is de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (Wtos 17-) afgeschaft. Dit betekent een verlaging van de bijdrage per leerling met € 674,41. Hierdoor neemt het beroep op bijzondere bijstand en/of stichting leergeld toe. VNG-standpunt: onaanvaardbaar dat gezinnen hierdoor in financiële problemen komen en/of leerlingen hun MBO-opleiding niet kunnen volgen.

4.4 Kabinet wil aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt verbeteren. Geen concrete acties of extra middelen opgenomen. VNG biedt kennisdeling/ondersteuning gemeenten en regionale initiatieven.

4.5. Kabinet wil sluitend regionaal vangnet kwetsbare jongeren/vroegtijdig schoolverlaten creëren door verbreding van Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC). Beschikbare middelen voor gemeenten blijven gelijk .

4.6. Structurele bezuiniging van 200 miljoen op cultuur (ca 25% totaal) voor 2016 wordt gehandhaafd. Dat leidt tot gaten in de culturele infrastructuur, die gemeenten voor een deel trachten te vullen maar wat dan leidt tot negatieve consequenties voor andere lokale initiatieven.

5. Wonen

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:
- Huurbeleid (5.1)
- Verduurzaming particuliere woningvoorraad (5.2)
- Energiebesparing sociale huurvoorraad (5.3)

Effecten "Wonen" voor Roosendaal
- Het lijkt niet waarschijnlijk dat Alleewonen de enige grote partij blijft om te investeren in nieuwe

huurwoningen. In het middensegment ontstaat ruimte voor marktpartijen. Het is wel de vraag of de markt in Roosendaal (en West-Brabant) hier voldoende ruimte voor biedt. De rijksbegroting lijkt erg van de marktsituatie in de Randstad uit te gaan. Voor de jaarschijf 2016 van de prestatieafspraken is het goed om deze markt en mogelijke (her)ontwikkellocaties in beeld te brengen en af te stemmen op lopende plannen.

5.1 Huurbeleid. Kabinet geeft uitvoering aan het Woonakkoord. Per 1 juli 2016 wordt huursombenadering ingevoerd i.p.v. huidige inkomensafhankelijke huurbeleid. Aantrekkelijkheid v.d. woning komt beter in de huurprijs tot uitdrukking.
Woningcorporaties moeten bij toewijzing meer rekening houden met wat huishoudens daadwerkelijk kunnen betalen. Tenminste 95% van de woningen die wordt toegewezen aan huishoudens met recht op huurtoeslag moet een huur hebben onder de aftoppingsgrens.
Doordat corporaties zich moeten richten op hun kerntaak (sociale huur) komt er meer ruimte voor marktpartijen voor "vrije huur". M.i.v. 2016 wordt de grens waarboven een huurwoning mag worden geliberaliseerd voor drie jaar bevroren, wat de ruimte in de vrije huursector en de betaalbaarheid in de sociale huursector vergroot.
De leefbaarheid in kwetsbare gebieden in steden wordt geborgd met een gerichte aanpak in het fysieke en sociale domein. De inzet zal zijn meer investerende partijen aan deze gebieden te verbinden en de investeringskracht van partijen te vergroten. (Woningcorporaties mogen 125 euro per woning aan leefbaarheid besteden, red.).
De verhuurderheffing wordt in 2016 gecontinueerd, en ook in 2016 geëvalueerd. Deze heffing heeft een forse impact op het investerend vermogen van corporaties. Het kabinet gaat er van uit dat deze ook in de toekomst blijft bestaan en verder oploopt. De heffing wordt gebruikt om de rijksfinanciën op orde te brengen (en vloeit dus niet automatisch terug naar het woondomein).

Gemeente, huurders en corporaties kunnen in prestatieafspraken nadere afspraken maken over hoeveel de huren nog mogen stijgen. De huursombenadering per 1-1-2016 geeft hiervoor een maximale maat. Naar verwachting van de VNG zullen meer marktpartijen bereid zijn te investeren in middeldure huurwoningen, waarvoor de markt ook aantrekt. Gemeenten kunnen hierop anticiperen door in beeld te brengen waar mogelijkheden voor bouw liggen.

5.2 Verduurzaming particuliere woningvoorraad. Kabinet geeft uitvoering aan het Energieakkoord. VNG krijgt 5 miljoen voor stimuleren energiebesparing bij particuliere woningeigenaren. Energieakkoord wordt in 2016 tussentijds geëvalueerd. Nationaal Energiebespaarfonds biedt individuele huiseigenaren en VVE's financiering aan.

5.3 Energiebesparing sociale huurvoorraad. Dit is door Rijk, Aedes, woonbond en VNG in 2015 als een van de prioriteiten voor de volkshuisvesting benoemd. Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector (400 miljoen) wordt in 2016 voortgezet. Biedt ruimte voor investeringen van sociale verhuurders in energiebesparende maatregelen. Daarnaast verstrekt het revolverend fonds "energiebesparing huursector" (75 mln.) lage renteleningen voor renovaties aan huurwoningen met zeer hoge energiebesparingsambitie.
In het Energieakkoord is afgesproken: gemiddeld label B in 2020 voor de sociale huurvoorraad.

6. Infrastructuur en Milieu

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:

- Mobiliteit (6.1)
- Omgevingswet (6.2) geen nieuwe plannen in begroting, blijft wel belangrijk onderwerp.
- Deltaprogramma (6.3) niet relevant voor Roosendaal
- Algemeen Waterbeleid (6.4) niet relevant voor Roosendaal

Effecten "Infrastructuur en Milieu" voor Roosendaal

- Geen directe beschikking meer over BDU-gelden voor lokale verkeersopgaven. Overleg met provincie nodig die nu over deze gelden gaat.

6.1 Mobiliteit. Kabinet investeert in uitbreiding wegennet en versterking van spoor en waterwegen. In 2016 investeert Rijk 5,8 miljard euro, waarvan 2,6 miljard beschikbaar is voor nieuwe investeringen. Investeringen in wegen landen vooral rond Amsterdam en Almere, bij Rotterdam (Blankenburgtunnel), ring Utrecht en bij Zevenaar. Daarnaast wordt programma Beter Benutten (minder spitsverkeer rond grote steden) voortgezet.
Kabinet wil minder verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden, en richt zich op verbetering van infrastructuur, voertuigen en gedrag van weggebruikers, met speciale aandacht voor groeiende risicogroepen (ouderen, fietsers, notoire overtreders en beginnende bestuurders).
De Brede Doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer wordt buiten de Randstad afgeschaft en overgeheveld naar het Provinciefonds.

7. Economische zaken

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:

- Natuurbeleid (7.1);
- Programmatische aanpak stikstof (7.2);
- Wet dieren (7.3);
- Energie (7.4);
- Regionale economische ontwikkelingen (7.5);
- Regeldruk (7.6);
- Dienstverlening aan ondernemers (7.7)

Effecten "Economie" voor Roosendaal

- Gemeente wordt verantwoordelijk voor verlenen natuurvergunningen
- Het is goed de ontwikkelingen bij rijk en VNG rond "programmatische aanpak stikstof" te volgen i.r.t. bestemmingsplannen buitengebied.
- Onder omgevingswet moet gemeente straks integrale afweging van diverse belangen maken, waaronder "wet dieren". Die is mogelijk ook van invloed op vergunningprocedures voor mestverwerkingsinstallaties.- Vanaf 2017 moet gemeente in staat zijn ondernemers digitale diensten te verlenen, door aan te sluiten bij de door het rijk te ontwikkelen digitale ondernemersdiensten.

7.1 Natuurbeleid wordt gedecentraliseerd. Gemeenten worden verantwoordelijk voor verlenen van de natuurvergunning en bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen van Natura-2000 gebieden. Hiervoor worden geen extra middelen beschikbaar gesteld.

7.2 De "programmatische aanpak stikstof" leidt tot dichttimmeren van bestemmingsplannen buitengebied, terwijl flexibiliteit juist wenselijk is. De (rijks-)aanpak leidt tot veel onduidelijkheden voor gemeenten en ondernemers. Actualisering bestemmingsplannen buitengebied kunnen hierdoor vertraging oplopen. Wanneer de actualiseringstermijn voor bestemmingsplan is verlopen mag gemeente voor het buitengebied geen leges meer heffen.

7.3 Wet Dieren met deze wet kunnen provincies omvang van veehouderij in een gebied reguleren. Wijzigingsvoorstel hierover wordt door kabinet naar het parlement gestuurd. In 2016 komt kabinet ook met standpunt over "voedselbeleid"", "evenwicht op de mestmarkt" en een voorstel om fosfaatrechten in de melkveehouderij te introduceren.

7.4 Energie. In 2050 moet alle energie in Nederland afkomstig zijn uit duurzame bronnen. In 2016 volgt een "brede energiedialoog" en daaruit volgend een beleidsagenda. Daarvoor wil het kabinet middelen beschikbaar stellen voor lokale energieprojecten. Er is een klein bedrag (1 mln in 2016, oplopend tot 5 mln in 2020) begroot voor "lokaal duurzame energie". Voor gemeenten zijn er maar heel beperkt financiële middelen begroot; veel van de (lokale) maatschappelijke partners worden gekort in hun budgetten.

7.5 Regionale economische ontwikkelingen. De inzet is hogere structurele groei via "innovatie" en "duurzaamheid" en een topsectoren-aanpak door samenwerking van overheid, bedrijven en kennisinstellingen. Ministerie EZ zoekt samenwerking met regio's en met EU. Er komen innovatiegelden beschikbaar voor het MKB (MKB-innovatiestimulering Topsectoren, MIT). De VNG biedt het ondersteuningsprogramma Regionale Economische Ontwikkeling en Arbeidsmarkt (REOA).

7.6 Regeldruk. Kabinet wil regeldruk verminderen. Nadruk ligt op digitaliseren dienstverlening en maatwerkaanpak voor bedrijven.

7.7 Dienstverlening aan ondernemers. Vanaf 2017 hebben ondernemers het recht op "digitaal zaken doen". Budget voor 2016 wordt met 3,5 miljoen verhoogd. Gemeenten moeten door aan te sluiten op de voorzieningen vanaf 2017 in staat zijn ondernemers digitale diensten te verlenen.

8. Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:

- Hervorming kindregelingen (8.1)
- Taaleis in de Participatiewet (8.2)
- Gegevensuitwisseling en veilig SUWINET (8.3)
- Impuls nieuw beschut werk (8.4)
- Bevorderen van de werkgelegenheid (8.5)
- Armoedebeleid en schuldhulpverlening (8.6)
- Macrobudget BUIG (8.7)
- Peuterplan (8.8)

Effecten "Sociale Zaken en Werkgelegenheid" voor Roosendaal

- Het overgangsrecht kindregelingen vervalt per 1-1-2016. VNG verwacht knelpunten en vraagt gemeenten kwetsbare huishoudens te monitoren en schrijnende gevallen via de VNG met het Rijk te bespreken.
- Wijzigingen in regels en processen op Rijksniveau (re-integratie, bijstand, inburgering, volwasseneneducatie) leiden tot het aanpassen van gemeentelijke werkprocessen.
- Als werkgevers als gevolg van lastenverlichtingen meer mensen aannemen in de laagste loonschalen, kunnen gemeenten daar ook van profiteren.
- Aandacht nodig voor extra voorschoolse peutervoorzieningen i.r.t. het (wellicht te beperkte) budget dat hiervoor door Rijk beschikbaar wordt gesteld.

8.1 Hervorming kindregelingen. Het overgangsrecht voor de wijzigingen in het kindgebonden budget vervalt per 1-1-2016. Er komt geen landelijke oplossing om onevenredig nadelige inkomenseffecten bij alleenstaande oudergezinnen met opgroeiende kinderen zoveel mogelijk te voorkomen. Na het eindigen van het overgangsrecht zullen gemeenten monitoren in hoeverre kwetsbare huishoudens met kinderen volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij. Wanneer gemeenten schrijnende gevallen constateren gaat de VNG hierover in gesprek met SZW.

8.2 Taaleis in participatiewet. Per 2016 geldt voor alle bijstandsgerechtigden dat zij Nederlands moeten beheersen en zo niet, dat zij verplicht worden Nederlands te leren. VNG heeft handleiding voor aanpassing gemeentelijke werkprocessen opgesteld: https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/participatiewet/nieuws/handreiking-wet-taaleis-participatieweg en http://www.samenvoordeklant.nl/actueel/nieuws/handreiking-en-modeltekstens-wet-taaleis-participatiewet-en-besluit-taaltoets-gereed.

8.3 Gegevensuitwisseling en veilig SUWINET. (Suwinet = digitaal uitwisselen persoonsgegevens bij uitkeringen). Geen plannen vanuit kabinet. Gemeenten moeten zelf blijven inzetten op het optimaliseren van informatiebeveiliging. VNG biedt ondersteuning.

8.4 Impuls nieuw beschut werk. Er komt cumulatief 100 miljoen euro beschikbaar in 2016-2020. Gemeenten krijgen voor structurele inzet incidenteel extra middelen en de no risk polis wordt uitgebreid met de doelgroep beschut werk.

8.5 Bevorderen werkgelegenheid. Om werken aantrekkelijker te maken wordt de arbeidskorting verhoogd en het belastingtarief in de tweede en derde schijf verlaagd. Via de LIV (Lage Inkomensvoordeel) worden vanaf 2017 de werkgeverslasten verlaagd om werkgevers te stimuleren meer mensen aan te nemen tot een niveau van 120% van het wettelijk minimumloon. Hiervoor is 500 miljoen beschikbaar. Daarnaast wordt de Wet tegemoetkomingen loondomein (Wtl) toegankelijk gemaakt voor kleine bedrijven, zodat het ook voor hen aantrekkelijk wordt om ouderen, arbeidsgehandicapten en mensen die niet het minimumloon kunnen verdienen, aan te nemen.

8.6 Armoedebeleid en schuldhulpverlening. Door complexiteit van het fiscale stelsel en toegenomen incassodruk moeten steeds meer huishoudens met problematische schulden rondkomen van een bedrag onder de beslagvrije voet. Daarom worden de regels rond de beslagvrije voet vereenvoudigd.

Het armoede- en schuldenbudget van gemeenten staat onder druk door o.a. de enorme toename van de kosten van bijzondere bijstand. Schuldhulpverlening is complex en kennisintensief. VNG en Platform31 gaan een handreiking en training aanbieden.

8.7 Macrobudget BUIG (bijstandsuitkeringen). Kabinet boekt voor 2016 een besparing in van 40 miljoen, oplopend tot 80 miljoen structureel vanaf 2017. Door systematische fouten in het verdeelmodel moet een aantal gemeenten in 2016 een groot beroep doen op het vangnet van de BUIG. Omdat het vangnet wordt betaald uit het macro-budget van twee jaar later, dreigen alle gemeenten hierdoor in 2018 geld tekort te komen.

8.8 Peuterplan. Kabinet investeert 60 miljoen voor gratis voorschoolse peutervoorziening.

9. Volksgezondheid, welzijn en sport (VWS)

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:

- Maatschappelijke ondersteuning (9.1)
- Uitvoeringskosten SVB (9.2)
- Jeugd (9.3)

Effecten "Volksgezondheid, welzijn en sport" voor Roosendaal
- Gemeente geeft uitvoering aan decentralisaties. Miljoenennota bevat geen nieuwe plannen of budgetten.

9.1 Maatschappelijke ondersteuning. Geen nieuwe plannen of budgetten. "Zorg dichterbij" blijft streven van het kabinet. Gemeenten voeren hun nieuwe taken op gebied van jeugdwet en WMO uit. Uitvoering kan op onderdelen nog beter en integraler. Kabinet roept daarnaast op nu serieus het mes te zetten in overbodige regels en bureaucratie. Bij herbeoordeling van enkele honderdduizenden cliënten in najaar 2015 door gemeenten, komen velen van hen voor het eerst in aanraking met de versoberingen.

9.2 Uitvoeringskosten SVB 2016. Wordt in 2015 door VWS betaald, vanaf 2016 door gemeenten. VNG vindt betalen voor diensten SVB acceptabel, maar twijfelt of het verantwoord is de verantwoordelijkheid te nemen voor een "wankele en bureaucratische uitvoeringsorganisatie".

9.3 Jeugd. Geen nieuwe plannen of budgetten, wel aandacht voor inhoudelijke vernieuwing. Gemeenten kunnen gebruik maken van de steun van het kabinet in de vormgeving en uitvoering van hun verantwoordelijkheden. In 2016 staan professionalisering en kwaliteit, aanpak kindermishandeling en de ontwikkeling van een landelijke kennisinfrastructuur op de agenda.

10. Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking

De volgende onderwerpen zijn voor gemeenten relevant:

- Ontwikkelingsdoelen en goed bestuur (10.1) – niet relevant voor Roosendaal
- Internationale economische ontwikkeling (10.2) – niet rechtstreeks van belang voor Roosendaal
- Europese stedelijke agenda (10.3)
- Opvang vluchtelingen in de regio (10.4) – geen direct belang voor Roosendaal

10.3 EU-voorzitterschap. Tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap in 2016 is er veel aandacht voor de stad. Nederland werkt aan een Europese Agenda Stad, met als doelen o.a. betere (EU)regelgeving, betere toegankelijkheid en benutting van Europese fondsen voor steden en stedelijke regio's, delen van kennis en best practices van innovatieve oplossingen voor Europese Stedelijke uitdagingen. Deze doelstellingen moeten uiteindelijk bijdragen aan versterking van het internationaal concurrentievermogen en de leefbaarheid in Europese steden.